

**Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Lublinie**

Lublin, dnia 31 stycznia 2011 r.

**Zarząd
Lubelskiego Węgla
Bogdanka S.A.
w Bogdance**

LLU-4101-17-01/2010
P/10/135

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 2 ust. 3 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹, zwanej dalej „ustawą o NIK”, Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Lublinie przeprowadziła w Spółce Akcyjnej Lubelski Węgiel Bogdanka, zwanej dalej „Spółką” lub „LW Bogdanka S.A.”, kontrolę prawidłowości gromadzenia i wykorzystania w latach 2000-2010 środków przeznaczonych na likwidację kopalni, a następnie zakładu górniczego Spółki.

W związku z kontrolą, której wyniki przedstawiono w protokole kontroli, którego podpisania odmówiono pismem z dnia 7 stycznia 2011 r., Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 60 ustawy o NIK, przekazuje Zarządowi niniejsze wystąpienie pokontrolne.

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia działalność Spółki w kontrolowanym zakresie, pomimo stwierdzonych nieprawidłowości dotyczących sposobu naliczania odpisów na fundusz likwidacji zakładu górniczego w latach 2004 – 2009.

Powyższą ocenę uzasadniają następujące ustalenia kontroli oraz wynikające z nich oceny częściowe:

1. Spółka zgodnie z art. 17 ustawy z dnia 26 listopada 1998 r. o dostosowaniu górnictwa węgla kamiennego do funkcjonowania w warunkach gospodarki rynkowej oraz szczególnych uprawnieniach i zadaniach gmin górniczych² utworzyła w 2000 r. fundusz

¹ Dz.U. z 2007 r. Nr 231, poz. 1701 ze zm.

² Dz.U. Nr 162, poz. 1112 ze zm.

likwidacji kopalni³. Środki na rachunku tego funduszu były przez Spółkę regularnie gromadzone i na koniec 2002 r. wynosiły 9.170,5 tys. zł (bez odsetek).

2. Od dnia 1 stycznia 2003 r. Spółka nadal gromadziła środki na przyszłą likwidację powołując się na obowiązek wynikający z art. 26 c ust. 1 ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. Prawo geologiczne i górnicze⁴, w brzmieniu obowiązującym od wejścia w życie zmian z dnia 27 lipca 2001 r.⁵ uznając – zdaniem NIK bezpodstawnie⁶ - że wprowadzony tym przepisem fundusz likwidacji zakładu górniczego⁷ jest kontynuacją funkcjonującego poprzednio funduszu likwidacji kopalń. W efekcie środki FLZG gromadzono na tym samym rachunku bankowym, który Spółka utworzyła na potrzeby FLK. Wprowadzenie to należy ocenić krytycznie z punktu widzenia legalności, jednakże biorąc pod uwagę brak negatywnych skutków finansowych tego działania oraz fakt, że obydwa fundusze służyć mają w istocie temu samemu celowi, zdaniem NIK powyższą sytuację należy rozpatrywać w kategorii uchybienia.

Środki na FLZG przekazywane były przez Spółkę zgodnie z terminem określonym w § 5 ust. 1 rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 24 czerwca 2002 r. w sprawie szczegółowych zasad tworzenia i funkcjonowania funduszu likwidacji zakładu górniczego⁸, a stosownie do dyspozycji określonej w § 4 tego rozporządzenia środki funduszu zwiększano o wpływy z ich oprocentowania. W efekcie w dniu 31.12.2009 r. stan środków na rachunku funduszu wynosił 46.158.276,04 zł, z czego 23,13% (10.676.966,18 zł) pochodziło z uzyskanych odsetek.

3. W okresie objętym kontrolą wysokość stawki odpisu na fundusze likwidacji określana była uchwałami Zarządu Spółki i mieściła się w granicach określonych przepisami prawa (od 3 do 10%). Z przedstawionej kontrolującym, opracowanej w 2008 r. na potrzeby prospektu emisyjnego LW Bogdanka S.A., analizy kosztów likwidacji kopalni, wynika, że – przy realizacji przyjętych założeń i zastosowaniu przez Zarząd Spółki minimalnej stawki odpisu na FLZG – w dniu 31.12.2034 r., tj. rok przed rozpoczęciem likwidacji, na

³ Zwany dalej „FLK”.

⁴ Dz.U. z 2005 r. Nr 228, poz. 1947 ze zm., zwanej dalej „Pgg”

⁵ Ustawa z dnia 27 lipca 2001 r. o zmianie ustawy Prawo geologiczne i górnicze (Dz. U. Nr 110, poz. 1190)

⁶ Świadczy o tym brak ciągłości prawnej pomiędzy przepisami dotyczącymi FLK i FLZG, całkowicie inny zakres podmiotowy obydwu ustaw wprowadzających oba fundusze oraz treść art. 26c ust. 1 Pgg, w którym wyraźnie stwierdzono, że z obowiązku tworzenia FLZG zwolnieni są przedsiębiorcy, którzy tego typu obowiązek już mają na mocy odrębnych przepisów

⁷ Zwany dalej „FLZG”

⁸ Dz.U. 108, poz. 951, zwanej dalej: „rozp. MG z 2002 r.”

rachunku funduszu zgromadzonych będzie około 368 mln zł, co powinno wystarczyć na pokrycie kosztów likwidacji zakładu górniczego, które na dzień opracowania analizy oszacowano na ok. 125 mln zł.

4. Najwyższa Izba Kontroli negatywnie ocenia fakt, że w latach 2004–2009 Spółka ustalała wartość odpisu na FLZG niezgodnie z zasadami określonymi w art. 26 c ust. 2 pkt 1 Pgg oraz § 3 ust. 1 rozp. MG z 2002 r. Wbrew wymienionym przepisom, zobowiązującym przedsiębiorcę do obliczania wysokości odpisu na FLZG na podstawie amortyzacji środków trwałych zakładu górniczego, ustalonej stosownie do przepisów o podatku dochodowym, w latach 2004–2005, działając na podstawie uchwał Zarządu Spółki dokonywano odpisu od planowanej, a w latach 2006–2008 od faktycznie naliczonej amortyzacji wszystkich środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych Spółki.

W roku 2009 naliczono wprowadzić FLZG od wartości amortyzacji środków trwałych Spółki pomniejszonych o grunty i środki trwałe oddziałów niezwiązanych bezpośrednio z wydobywaniem węgla, tj. ośrodków szkoleniowo-wypoczynkowych, Zakładu Ceramiki Budowlanej i Działu Transportu Kolejowego, nie wyłączono jednak innych środków trwałych, które zgodnie z regulaminem organizacyjnym Spółki i planem ruchu również nie należały do zakładu górniczego.

Ustalona przez Spółkę w opisany wyżej sposób w latach 2004–2009 wartość odpisów na FLZG wyniosła 23.627.822,28 zł. Z uwagi na to, że Spółka nie sprecyzowała, które składniki majątkowe wchodzi w skład zakładu górniczego określonego w art. 6 pkt 7 Pgg, na potrzeby kontroli dokonano weryfikacji środków trwałych Spółki przyjmując, że w skład zakładu górniczego wchodzi środki trwałe niezwiązane bezpośrednio z wydobywaniem węgla oraz przypisane do tych komórek organizacyjnych, które zgodnie z zatwierdzonym przez Okręgowy Urząd Górniczy⁹ planem ruchu zakładu górniczego podlegają nadzorowi OUG. Przy powyższych założeniach (przyjętych przez NIK) dokonano wyliczenia wartości odpisu na FLZG w poszczególnych latach. Z wyliczeń tych wynika, że łączna wysokość odpisu na FLZG powinna wynieść nie więcej niż 20.382.889,02 zł, tj. o co najmniej 3.244.933,26 zł mniej niż wykazała w zeznaniach podatkowych Spółka. W efekcie, należy uznać, że Spółka co najmniej o 616.537,32 zł

⁹ Zwany dalej „OUG”

zaniżyła wysokość odprowadzonego za ww. lata podatku dochodowego od osób prawnych.

Powyższej oceny nie zmienia fakt podjęcia przez Zarząd Spółki w dniu 27 lutego 2009 r. uchwały nr 259/VI/2009, w której dokonano „ustalenia ostatecznych kwot odpisów” na fundusz likwidacji zakładu górniczego za lata 2004-2008. W ocenie NIK, w sytuacji zaliczenia w koszty uzyskania przychodów odpisów ustalonych w oparciu o amortyzację składników majątku Spółki, które nie mogą być brane pod uwagę¹⁰, Spółka powinna skorygować deklaracje podatkowe poprzez wyłączenie nieprawidłowo zaliczonych kwot. Skoro bowiem Spółka – na podstawie obowiązujących wówczas uchwał Zarządu – ustalała wartość odpisów stosując stawki określone w tych uchwałach, to „ustalenie ostatecznych kwot odpisów” stanowi w istocie obejście obowiązującego prawa i nie ma przy tym znaczenia, że odprowadzone kwoty mieszczą się lub nie w granicach dozwolonych przepisami ustawy Pgg, tj. od 3 do 10% wartości amortyzacji liczonej od środków trwałych zakładu górniczego.

5. W badanym okresie Spółka zaliczała kwoty odprowadzone na FLZG w koszty uzyskania przychodów na podstawie art. 26c ust. 3 i 4 Pgg. Za lata 2004–2005 kwoty dokonanych wpłat na FLZG zaliczono do kosztów uzyskania przychodów roku podatkowego, dla którego ustalono wysokość odpisu, a od 2006 r. Spółka stosowała zasadę zaliczania wpłat na FLZG do kosztów uzyskania przychodów roku, w którym środki na fundusz zostały wpłacone na właściwy rachunek bankowy. Niejednolitość ta wynikała z interpretacji przepisów prawa, które ostatecznie zostały wyjaśnione pismami organów skarbowych.
6. Najwyższa Izba Kontroli negatywnie ocenia fakt, że pomimo obowiązku określonego w § 5 ust. 4 rozp. MG z 2002 r. w planach techniczno-ekonomicznych Spółki na lata 2003–2006 i 2008–2010 nie ujmowano informacji o wysokości planowanego odpisu na FLZG. Wskazany w wymienionym rozporządzeniu obowiązek wykazywania w planach finansowych wielkości odpisu na FLZG jest przepisem nakładającym na przedsiębiorcę górniczego szczególny obowiązek i nie może być interpretowany w ten sposób, że wielkości te są ujęte w zbiorczej pozycji „pozostałe koszty”.

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi, Najwyższa Izba Kontroli wnosi o:

¹⁰ Takie jak: grunty, wartości niematerialne i prawne lub środki trwałe, które nie wchodzą w skład zakładu górniczego.

- 1) określenie w sposób jednoznaczny, które środki trwale wchodziły w skład zakładu górniczego w poszczególnych latach, w myśl definicji zawartej w art. 6 pkt 7 Pgg;
- 2) ustalenie w poszczególnych latach wartości amortyzacji od środków trwałych zakładu górniczego Spółki i wysokości odpisu na FLZG przy zastosowaniu stawek odpisu przyjętych obowiązującymi wówczas uchwałami Zarządu;
- 3) w oparciu o ustalenia wynikające z realizacji wniosku 1 i 2, dokonanie korekt deklaracji podatku dochodowego od osób prawnych w zakresie kosztów uzyskania przychodu;
- 4) określanie w planach techniczno-ekonomicznych na kolejne lata wielkości planowanego odpisu na fundusz likwidacji zakładu górniczego.

Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Lublinie, na podstawie art. 62 ust. 1 ustawy o NIK, oczekuje przedstawienia przez Zarząd w terminie 21 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, informacji o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków, albo o działaniach podjętych w celu realizacji wniosków lub przyczynach niepodjęcia takich działań.

Zgodnie z treścią art. 61 ust. 1 ustawy o NIK, w terminie 7 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego przysługuje Zarządowi prawo zgłoszenia na piśmie do dyrektora Delegatury NIK w Lublinie umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen, uwag i wniosków zawartych w tym wystąpieniu.

W razie zgłoszenia zastrzeżeń, zgodnie z art. 62 ust. 2 ustawy o NIK, termin nadesłania informacji, o którym mowa wyżej, liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały właściwej komisji NIK.